

فروش مخلص، کارشناس ارشد
معماری منظر، دانشگاه تهران.
farnooshmokhles@yahoo.com

معماری منظر شهری

رویکردهای نوین آلن پروو

به دنبال صنعتی شدن جوامع بشری و گسترش محیط‌های صنعتی انسان ساخت و از بین رفتن مناظر سبز و طبیعی، پارک در معنایی جدید به عنوان "زمینه‌ای برای حفظ یک حس از طبیعت" در شهرها مطرح می‌شود. با توجه به گسترش فضای شهری و گسترش زمین‌های صنعتی نیاز شهر به فضاهای سبز و احیای زمین‌های صنعتی نمایان می‌شود و بر همین اساس فلسفه طراحی پارک‌ها، مرمت بافت شهری و ترویج روزافزون قطعات سبز شهری شکل می‌گیرد. در پیوند مناطق قدیمی به مناطق جدید و مدرن شهرها، فضاهای سبز به عنوان مفصلی میان این دو منطقه نقش اساسی در پیوند آنها و احیا و بازنده‌سازی بافت‌های فرسوده و کهن پیدا می‌کند. در عین حال طراحی پارک‌های حاشیه رودخانه‌ها، مسیرهای حرکتی، اتصال بافت‌های مدرن و بی‌روح امروزی به یکدیگر به عنوان اقدامی در جهت بازنده‌سازی طبیعت از دست رفته در زندگی مدرن شهرهای امروزی مورد توجه است. مدتی بعد با رسوخ تفکر ساختارهای سبز به حاشیه جاده‌ها و مسیرهای حرکتی و احیای فضاهای سبز در مسیر اصلی حمل و نقل نیاز به حرفه "معماری منظر" مطرح شد. مفهوم منظر در حال حاضر در گستره‌ای از بازتاب‌های شهری و برون‌شهری استفاده می‌شود که نشان‌دهنده چالش‌های جدیدی در مقیاس شهری (مرزها - تعلق کیفیت و محیط زیست) است. امروز در پاسخ به چالش‌های روزافزون زندگی شهرها، معماران منظر در حوزه‌ها و مقیاس‌های مختلف منظر شهری اجرای پروژه‌های مهم و تعیین‌کننده‌ای را بر عهده دارند. «آلن پروو» در میان معماران منظر فرانسوی از فعال‌ترین معماران منظر در طراحی منظر شهری به شمار می‌رود. پروو در گستره وسیعی از پروژه‌های شهری در زمینه‌های مختلف (منظر راه، منظر خیابان، پارک‌های شهری، لبه‌های شهری، میدان‌ها و پلازاهای شهری و...) نقش مستقیم هویت و زمینه در طراحی منظر را مورد توجه قرار داده و توجه به زمینه و تغییر و تحولات پروژه در طول زمان را عامل مهمی در طراحی منظر می‌داند.

آلن پروو در طرح‌های منظر شهری، بر اصول طراحی خود: خطوط منظم، اشکال هندسی خوانا، استفاده از بازی آب و ایجاد رنگ با طرح کاشت پایبند است با این حال تنوع و جذابیت طرح در عین نظم هندسی غالب آن در یک مسیر طولانی حائز اهمیت است و با در نظر گرفتن گذشته حاکم بر این سایت‌ها و فضاهای مورد نیاز مردم در سطوح اجتماعی و سنی مختلف، قطعه‌ای سبز و پایدار را به عنوان آشتی با طبیعت اما با الگوهای خطی و رسمی با فضاهای درون شهری، ایجاد کرده است که به پایداری زیستی و ارتقای سطح زندگی بر اساس الگوهای صنعتی کمک خواهد کرد. پروژه‌های پروو به شدت متأثر از بستر تاریخی، طبیعی و فرهنگی خود بوده و در عین حال در مقیاس‌های مختلف با شهر و زندگی شهری در هم می‌آمیزد.

• منظر راه

تراموا بوردو، بوردو

با گسترش شهرها و بالا رفتن بار ترافیکی در مسیرهای حرکتی، نیاز به گسترش و وسعت مسیرهای حرکتی برای سهولت در جابجایی‌های درون شهری احساس می‌شود که اولین پیامد آن به حداقل رسیدن فضاهای سبز شهری و از بین رفتن بافت‌های تاریخی و تبدیل شدن آنها به مرکزی آلوده و پرتراфик است.

قسمتی از طراحی مسیر تراموا بوردو به طول ۴۵ کیلومتر توسط شرکت آلن پروو صورت گرفته است. در این پروژه نیز پروو با حفظ نظم و خطوط منظم و تعریف‌شده و حفظ شرایط حاکم بر پروژه و توجه به زمینه‌گرایی در سایت، طراحی را آغاز کرده است. امکان گسترش فضای سبز شهری و سبزه‌ها در مسیرهای اصلی حمل و نقل در عین یکپارچگی طبیعت با صنعت مدرن حمل و نقل از سیاست‌های غالب طرح است که

با ایجاد محورهای متصل به هم در شهر و دیدهای وسیع و باز به کاهش آلودگی و ترافیک کمک کرده است. جداسازی محورهای حرکتی در مسیرهای شهری همراه با ادغام این مسیرها با فضاهای سبز و قابلیت حمل و نقل و جابه‌جایی روی آن، نمودی از تداوم طبیعت برون شهری به درون شهری در زندگی مدرن امروزی است.

طراحی تراموا، نشانه دخالت حداقلی در فضاها و با هدف ایجاد ارتباط بین مناطق مختلف شهر و امتداد طرح و ساماندهی شهری از محله تا مراکز شهر و حفظ هویت تاریخی و اجتماعی و گشودگی دید در مسیرهای حرکتی است. در طول مسیر، سبزه‌هایی به صورت خطوط موازی و منظم طراحی شده که در عین تعریف مسیر حرکت شهری، پاسخی به نیاز سبزی‌نگی در شهر و کاربری‌های متنوع در مسیر حرکت تراموا است (تصاویر ۱ تا ۴).

تصویر ۲

Pic 2

تصویر ۳: دخالت حداقلی در فضا با هدف ایجاد ارتباط بین مناطق مختلف شهر. مأخذ: www.flickr.com

Pic3: Minimal intervention in space with the goal of linking different parts of the city. Source: www.flickr.com

تصویر ۳
Pic 3

تصویر ۴
Pic 4

تصویر ۴: کاهش بار ترافیکی و سهولت حمل و نقل در بافت‌های منسجم شهری. مأخذ: www.flickr.com

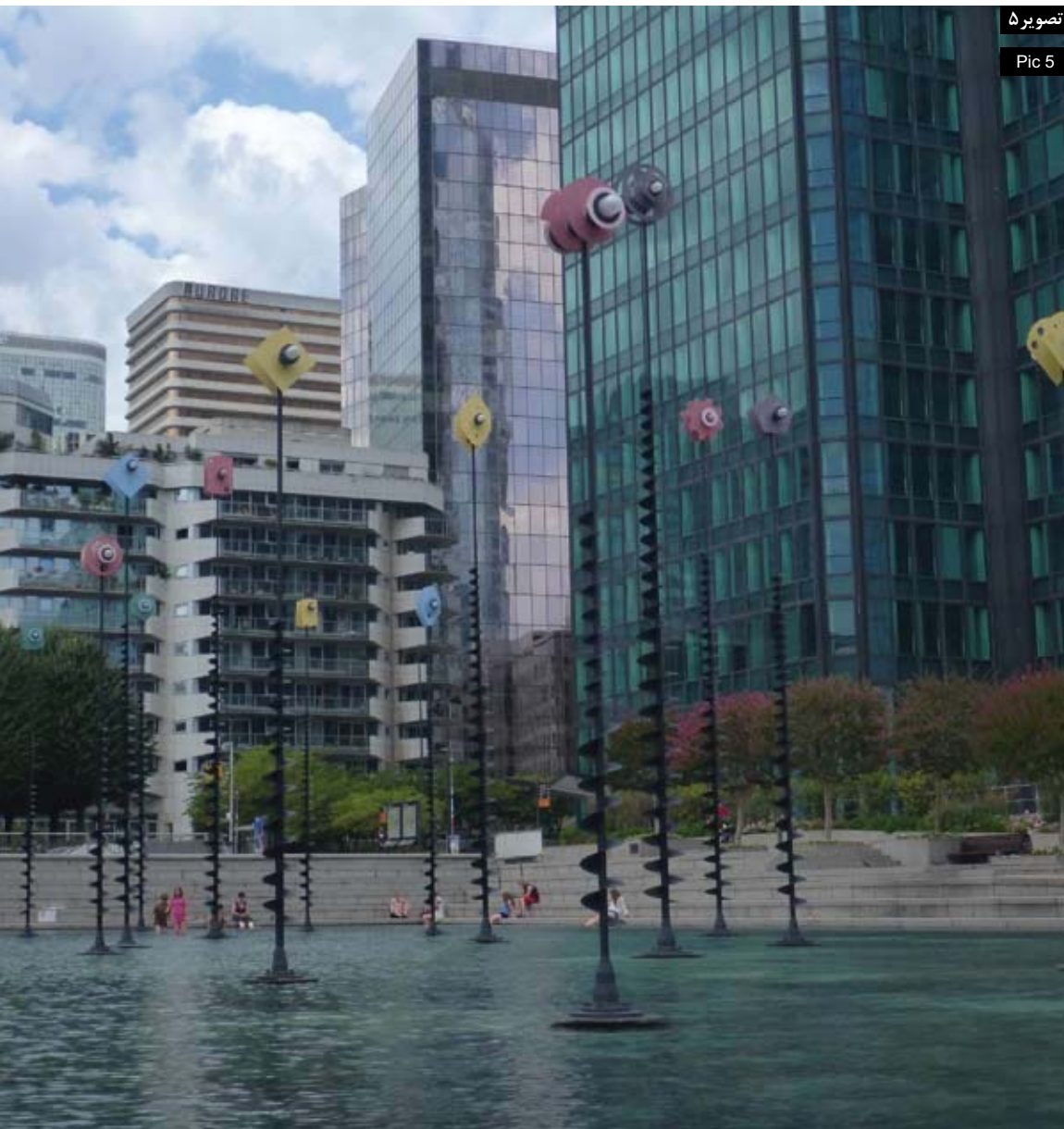
Pic4: Decreased traffic and ease of transportation in city. Source: www.flickr.com

تصویر ۱
Pic 1

تصاویر ۱ و ۲: تعامل بین سیستم حمل و نقل مدرن با فضاهای سبز شهری. مأخذ: www.flickr.com

Pics1&2: Interaction of a modern transport system with urban green spaces. Source: www.flickr.com

محور و نظرگاه لادفانس (La defence)، پاریس
 در پایان جنگ جهانی اول، برنامه‌های زیادی برای توسعه محور تریمف (trionphe) در امتداد خیابان شانزله‌لیزه و در محور تاق نصرت در میدان کونکورده ارایه شد. بسیاری از پیشنهادات در جهت گسترش آسمان‌خراش‌ها در دو طرف این محور بود که این مسیر را به محور مدرن چشم‌گیری در دنیا تبدیل کنند.

این محور که به «راه نصرت» نیز شهرت دارد، ردیفی از بناهای تاریخی، ساختمان‌ها و معابر است که از برج لادفانس آغاز می‌شود و امتداد آن به خیابان تاریخی شانزله‌لیزه می‌رسد. طرح پیشنهادی پرووست، با توجه به دیدگاه‌های مختلف تاریخی و اجتماعی، درک مقیاس‌های متفاوت بصری و ادراک فضا، باغ بزرگی با خطوط منظم و هندسی و به تبعیت از باغسازی دوره باروک و رسای در محور لادفانس بود. عمده طراحی این محور، باغ آب بزرگی با ترکیبی از آب چشمه‌ها، کانال‌های آینه و بوفه‌های بزرگ در اطراف آن است. در امتداد باغ آب، مسیری پیاده با خطوطی منظم و مستقیم طراحی شده که دو طرف آن با سطوح وسیع چمن احاطه شده است. در واقع طراحی زمینه‌گرایی این محور در قلب محور مرکزی پاریس، به گونه‌ای حفظ نشانه‌های تاریخی و تقویت دید در شرق و غرب راه نصرت و در ادامه آن شانزله‌لیزه است. پروو در این طرح فضایی با کیفیت را ساخته است که در عین داشتن روح و احساس و استفاده از المان‌های هنری، استعاره‌ای و رنگ در فضا از جنبه‌های هندسی و منظم در طراحی خود خارج نشده و خلاقیت و نظم را با هم به تصویر کشیده است (تصاویر ۵ تا ۹).

تصاویر ۵ و ۶: باغ بزرگ آب در محور برج لادفانس با نمودی از عناصر نمادین آن و پالت رنگی مصالح کفسازی استخر. مأخذ: www.panoramio.com

تصویر ۶

Pic 6

تصویر ۷

Pic 7

تصویر ۷: انعکاس عناصر اطراف باغ آب و درختان نمادین آن در آب استخر، نشانه‌ای خاطره‌ای از باغ‌های باروک. مأخذ:

www.panoramio.com

Pic7: Reflection of elements around the water garden and symbolic trees in the water is sign of Baroque gardens memory. Source: www.panoramio.com

مفهوم منظر در حال حاضر در گستره‌ای از بازتاب‌های شهری و برون‌شهری استفاده می‌شود که نشان‌دهنده چالش‌های جدیدی از مقیاس شهری (مرزها- تعلیق کیفیت و محیط زیست) است. آن پروو در پروژه‌های شهری قطعه‌ای سبز و پایدار را برای آشتی شهر با طبیعت و با الگوهای خطی و رسمی فضاهای درون شهری ایجاد کرده است، از این رو پایداری زیستی و ارتقای سطح زندگی براساس الگوهای مدرن را با هم مورد توجه قرار می‌دهد.

تصویر ۸

Pic 8

تصویر ۸ : جذابیت شبانه
فضا با پالت رنگی نورپردازی
آن فضای شب را فعال و زنده
کرده است. مأخذ :

www.panoramio.com

Pic8: colorful palette lighting makes an attractive night that is active and alive. Source: www.panoramio.com

تصویر ۹ : استفاده از سطوح
وسیع چمن در دو طرف
مسیر پیاده به منظور ایجاد
فضاهای جمعی در طول
مسیر. مأخذ :

www.panoramio.com

Pic9: Vast use of turf in both side of walkway in order to create public spaces and rest areas. Source: www.panoramio.com.

تصویر ۹

Pic 9

تصویر ۱۰: پلان پارک دیده روت پاریس. مأخذ: Racine, 2004.

pic10: Paris Diderot park plan. Source: Allain Provost: Invented Landscapes, Racine, M, 2004.

پارک دیده روت، پاریس یکی از پروژه‌های مهم آلن پروو در دوره دوم فعالیتش، پارک دیده روت (Park Diderot) پاریس است که زمین باتلاقی پروژه تبدیل به ایده اصلی طراحی می‌شود. زمین در محور ساختمان تجاری لادفانس قرار گرفته بود و مفصل شهری مهمی در بین ساختمان‌های مدرن و سنتی محسوب می‌شد. پروو به جای تقویت سطح زمین، باتلاق را برای رسیدن به زمین مناسب تخلیه کرد؛ به این ترتیب پارک در یک گودال طراحی شد که حس فرو رفتن در زمین را منتقل می‌کند.

وی از شرایط طبیعی سایت برای کانسپت اصلی و پویایی در فضا استفاده کرد. بازی‌های آب آلن پروو خود را با شکل زمین هماهنگ می‌کنند و شاهد آبشارهایی هستیم که منطبق با شیب طبیعی شکل گرفته‌اند. با کمک حرکات آب، ایجاد خطوط موج و منظم به تبع شیب زمین و احاطه محوره‌های آب با باغ‌های منظم در اطراف آن، مفصلی زیبا و متنوع را در فضای شهری در بین ساختمان مدرن تجاری لادفانس و بافت اطراف آن ایجاد کرده که بدون آنکه در ماهیت فضایی آنها مداخله‌ای کرده باشد، موجب همبستگی بافت‌های اطراف به یکدیگر شده است.

تداخل مصالح مدرن و سنتی (چوب، بتن، پوشش‌های گیاهی...) در عین حال موجب اتصال قطعات پارک و یکپارچگی در فضای درون و گسترش آن به برون و تعریف فضایی در لبه‌ها شده، به خواناسازی محیط نیز کمک می‌کند (تصاویر ۱۰ تا ۱۴).

تصاویر ۱۱ و ۱۲: ترانس‌بندی زمین و موج کردن آنها با استفاده از شرایط طبیعی سایت برای کانسپت اصلی طراحی و پویایی در فضا. مأخذ: Racine, 2004.

Pics 11&12: terraces and floating them off the land using natural conditions for the original concept design and dynamics in space. Source: Allain Provost: Invented Landscapes, Racine, M, 2004.

تصویر ۱۳: ایجاد پویایی و حرکت در فضا. عکس: سید محمد باقر منصور، ۱۳۹۰.

Pic13: Creating dynamics and movement in space. Photo by: Seyed Mohammad Bagher Mansouri, 2012.

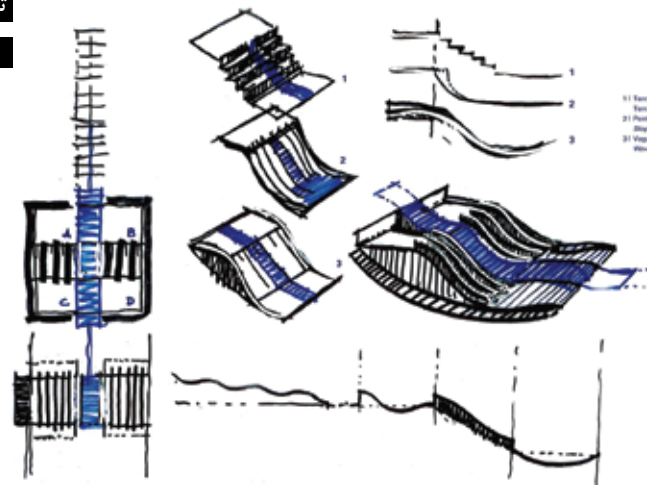

تصویر ۱۳

Pic 13

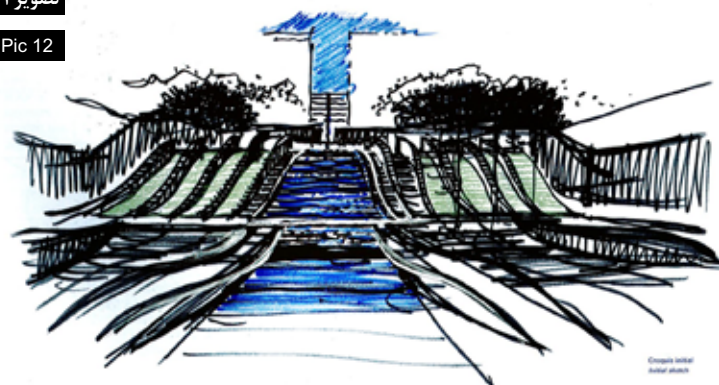
تصویر ۱۱

Pic 11

تصویر ۱۲

Pic 12

Urban landscape Architecture

Alain Provost New Approaches

Farnoosh Mokhles, M.A in Landscape Architecture, University of Tehran, Tehran, Iran.
farnooshmokhles@yahoo.com

Owing to Industrialization and enhancement of man-made industrial environments as well as shortage of green landscape, the parks were defined as "a context to preserve a sense of nature" in cities. Regarding the enhancement of urban spaces and growth of industrial sites, the need for green spaces and reclamation of industrial sites becomes more crucial and the philosophy of designing parks, restoration of the urban decay and improvement of green space comes to existence. Linking the old regions to new and modern region of the city, the green space plays an important role as a joint between the regions which provides the regeneration of old urban decay. However, designing parks along rivers, paths and linking the modern and dull fabrics together are new steps toward regeneration of lost nature in the modern life.

Presently, the new concept of providing a green structure along the routes and traffic roads as well as regenerating green space along the transportation lines lead to a need for "landscape architecture" profession. The term landscape is currently used in wide range of urban and suburban areas that reveals new challenges at the scale of a city (boundaries, affiliation, quality and environment). At the present time, in response to the increasing challenges of urban life, the landscape architects are working on significant projects of great scales in landscape fields. Allain Provost is a well known hardworking landscape architect among French landscape professionals, whose works includes multiple landscape designs in urban fabrics (street landscape, urban parks, city edges, squares, plazas and etc). He greatly considers the main role of identity and context in his design and showcases his idea of acknowledging the changes of context and project during time in the same way but in different styles.

Allain Provost's landscapes encompass his design principles: Regular lines, sharp geometric shapes, playing with water and providing color schemes by planting. However, diversity and enchantment of his design despite its prevailing geometric order in long paths is admirable. Having considered the history of the site and essential spaces for different levels of society and age, he has provided a green sustainable surface to reconcile with nature in formal and linear urban space patterns that will help the environment sustainability and improve the quality of life based on industrial standards. Provost's projects are highly influenced by the historical, natural and cultural context and still match the city and urban life at the same time at different scales. This essay discusses some

of his different urban projects (The Bordeaux tramway network, The La defence belvedere, Diderot Park) and reveals their significant features in designing urban landscape.

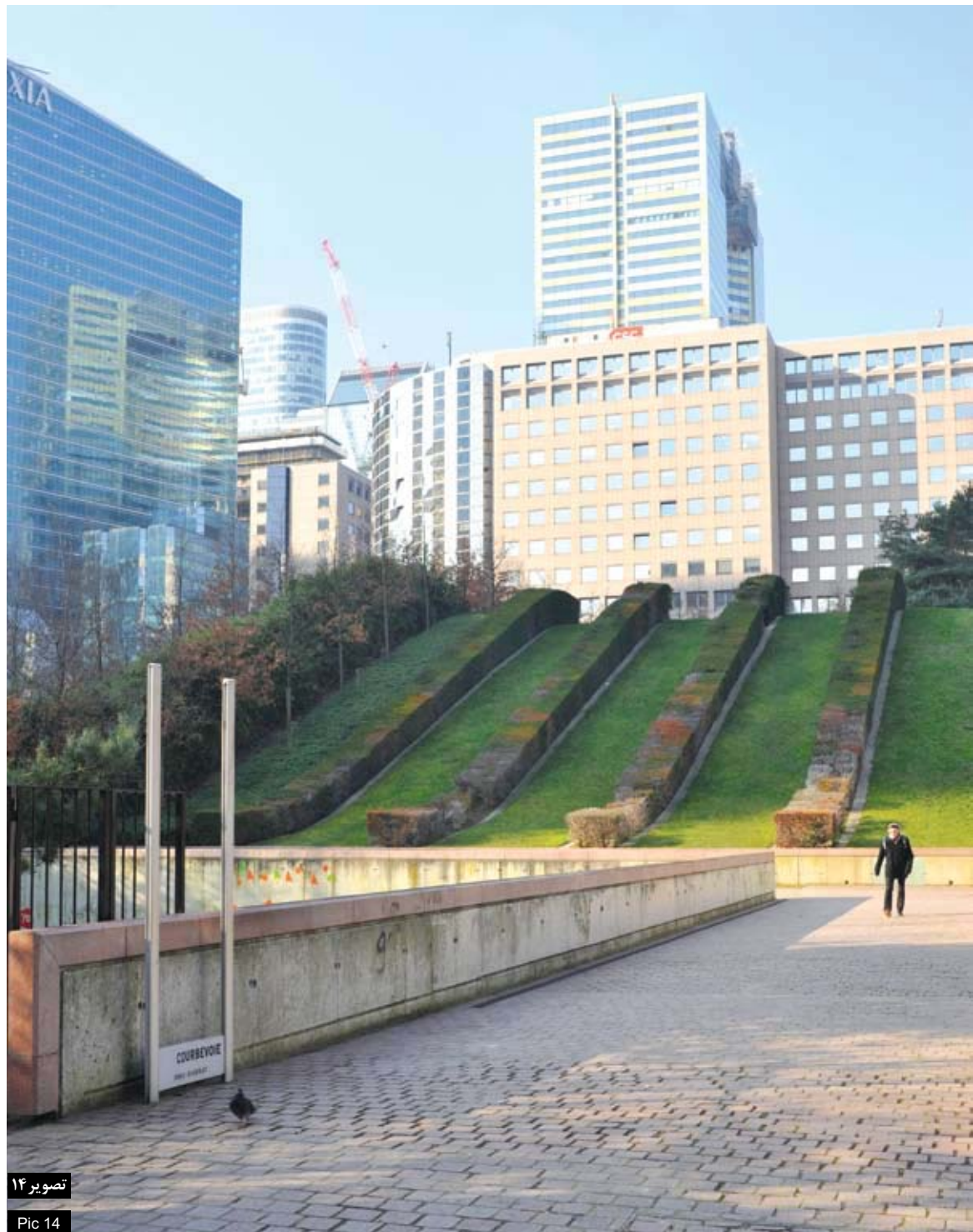
Picture reference:

- Racine, M. (2004). *Allain Provost: Invented Landscapes*. Belgium: StichtingKunstboek.

تصویر ۱۴ : استفاده از حرکت آب و خطوط موج و منظم برای پویایی در فضا. عکس : سید محمد باقر منصوری، ۱۳۹۰.

Pic 14: use of water movement, Wavy lines and regular to create dynamics in space.

Photo by: Seyed Mohammad Bagher Mansouri, 2012.

تصویر ۱۴

Pic 14